

Izsák Sámuel Érettségi Tablóképe

1936-ban fejeztem be Temesváron a középiskolát. A tablókép bal alsó sarkában vagyok én. 1926 őszén költöztünk Temesvárra, egy bérlakásba. Annyit tudok, hogy a tulajdonos keresztény volt. 1926 őszén beiratkoztam a temesvári Zsidó Líceumba. A líceum 1919-es alapítása után néhány évig magyar tannyelvű iskola volt. Azután az új közoktatási törvény következtében román tannyelvűre tértek át. Míg gimnáziumba nem kerültem, magyarul kívül más nyelvű irodalmi műveket nem olvastam. Persze ott, a gimnáziumban beilleszkedtem a gimnázium programjába, és idegen nyelveken is olvastam. Nagyon sok román nyelvű könyv volt feladva. Évről évre mind igényesebb olvasmány volt előírva, és eleget is tettünk ennek. Kisgimnazista voltam, amikor apám megvette Lyka Károly képzőművészet- történetét. Ez egy igen híres könyv. Apám maga is kiváló művészettörténész volt. Ez a könyv ébresztette fel bennem a művészettörténet, a művészetek iránti szeretetet és szolgált alapul a későbbi olaszországi éveim alatt kifejlődő képzőművészeti ismereteimnek. Nagyon szerettem a Zsidó Líceum hangulatát. Minden iskolának vannak nagyon jó oldalai, és vannak kevésbé jó oldalai. Ez minden iskolára jellemző, még egy konfesszionális [felekezeti] iskolára is. Nem minden tanár volt egyformán jó pedagógus. Nem mindegyik tanár tudott uralkodni az indulatain. De az iskola egészben véve nagyon civilizált, haladó szellemű iskola volt. A tanárok között voltak igen kiválóak, akik nemcsak mint középiskolai tanárok tűntek ki, hanem tudományos téren is. Különösen kiemelem Dr. Déznai Viktor nevét (legfelső sorban balról a második), aki nekünk franciát tanított. Kiválóan tanította a nyelvet és a francia művelődést, a francia irodalmat: ?Csukjátok be a könyvet, ami a könyvben van, azt az érettségre kell tudjátok, most beszélek a francia irodalomról, a francia műveltségről.? Igen sokat segített és művelődési távlatot nyitott előttünk. Ő különben urbanisztikával foglalkozott, városrendezéssel. Írt cikkeket, amelyek Temesváron jelentek meg, de voltak olyan munkái, amelyeket Párizsban a Sorbonne adott ki. Szóval urbanisztikai téren egy Európában ismert szakember, tudós volt. Nagy hálával gondolok rá, mert nagyon sokat tanultam tőle. Haza is jártam hozzá, és olykor-olykor én rajzoltam az

urbanisztikai térképeit, az ő utasításai szerint. Kaptam tőle könyveket kölcsön, úgyhogy szerepe volt a művelődési életem, a kultúráim kialakulásában. Nagyon szerettük még az egészségтанtanárunkat, aki egy rendkívüli rokonszenves, nagyon ügyes orvos volt. Bennünket, fiatalokat ő tanított meg sok mindenre, az élet intim dolgaira is. Nagyon szerettem a természetrajzot, a számtanhoz nem volt semmi érzésem. A számtan és a geometria a gyengéim voltak. Nagyon szerettem a történelemtudományt, és az érdeklődésem megmaradt mind a mai napig. Az idegen nyelvek közül a francia mellett még németet és ivritet tanítottak. Gyakran vittek bennünket a temesvári múzeumba, amelyiknek volt egy festészeti művészeti osztálya is, és ezeket én nagyon szerettem. Emlékszem, hogy a múzeumi látogatásokról írásos dolgozatot kellett készítsünk, és egy alkalommal az enyém volt a legjobb. A zsidó líceumban a szegény tanulókat alapítvány támogatta, amelynek 1935 körül én voltam a vezetője. Az iskola mellett kellett járnunk a zsinagógába, a neológba. Névsorolvasás volt. Aki nem ment el, azt azzal ijesztgették, hogy annak rosszabb jegyet adnak az iskolában. Nem szerettünk kényszerből templomba menni, ez tény. Volt egy igen meleg szívű hittantanítónk, Vajda bácsinak hívták, a keresztnévét nem tudom. Szerettük, mert jó érzésű ember volt. Tudott a gyerekekkel bánni. A felsőbb osztályokban egy Fleischer Lipót nevű talmudista tanított nekünk héber nyelvtant. Az olvasást már megtanultuk a kisebb osztályokban. Megtanultunk héberül pontozva olvasni és írni. Aztán bibliaolvasás is volt héberül, ez már bibliai héber. Cionizmusról és kivándorlásról nem volt szó az iskolában. Voltak tanárok, akik cionisták voltak, de az én tanáraink között, akik az én korosztályomat tanították, nem voltak. Az érettségim nem sikerült elsőre. 1936 őszén érettségiztem le. Latinból, román nyelv- és irodalomból, természettudományból és talán franciából kellett vizsgáznom.